

Instytut Pamięci Narodowej - Archiwum

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/o-ipn/struktura/kolegium-ipn-1/archiwum/rada-ipn/dokumenty/oswiadczenia/24447,OSWIADCZENIE-RADY-INSTYTUTU-PAMIECI-NARODOWEJ-KOMISJI-SCIGANIA-ZBRODNI-PRZECIWKO.html>
04.03.2026, 21:19

OŚWIADCZENIE

RADY INSTYTUTU PAMIĘCI NARODOWEJ

KOMISJI ŚCIGANIA ZBRODNI PRZECIWKO NARODOWI POLSKIEMU

z dnia 20 października 2011 r.

Z przykrością informujemy, iż z powodu ujawnionej w ekspertyzach zasadniczej niespójności prawnej między ustawami, o których mowa niżej, Rada zmuszona jest do uchylenia uchwały Rady IPN Nr 7/11 z dnia 2 czerwca 2011 r. w sprawie ogłoszenia pierwszego konkursu na finansowanie przez Instytut Pamięci Narodowej – Komisję Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu badań naukowych nad najnowszą historią Polski, który został zorganizowany w związku z koniecznością wykonania w bieżącym roku dyspozycji art. 4 ustawy z dnia 18 marca 2010 r. o zmianie ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu oraz ustawy o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. Nr 79, poz. 522 z późn. zm.).

W obecnym stanie prawnym wskazującym na rozbieżności w celach, intencjach oraz sposobie realizacji ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej oraz ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych:

1. Instytut może przekazywać środki finansowe na realizację zadań publicznych tylko podmiotom działającym na podstawie ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie, w tym fundacjom i stowarzyszeniom. Nie może natomiast przekazywać środków finansowych m.in.

podmiotom działającym na podstawie ustawy o nauce i szkolnictwie wyższym oraz ustawy o swobodzie działalności gospodarczej. W wyniku takiej sytuacji prawnej z finansowania wykluczone zostały zarówno podmioty najważniejsze dla badań nad najnowszą historią (m.in. instytuty Polskiej Akademii Nauk oraz wydziały, instytuty i katedry wyższych uczelni publicznych), jak i wydawnictwa specjalizujące się w publikowaniu prac naukowych.

2. pojęcie „badania naukowe” użyte w ustawie o Instytucie Pamięci Narodowej oraz w ustawie z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki nie obejmuje upowszechniania wyników badań, a więc publikacji książek, co było celem ogłoszonego konkursu.

Ponieważ identycznie wygląda sytuacja konkursów na finansowanie w latach następnych badań nad najnowszą historią Polski przewidzianych w art. 53, pkt. 7 ustawy o IPN, wykonywanie tego postanowienia możliwe będzie tylko pod warunkiem nowelizacji ustawy. Biorąc pod uwagę czasochłonność procesu legislacyjnego Rada uważa, iż prace nad takimi zmianami powinny zostać wszczęte niezwłocznie.

Za zaistniałą sytuację Rada przeprasza wszystkie osoby, instytucje i organizacje, które mimo spełnienia wymogów merytorycznych nie otrzymają finansowania w ramach konkursu, w którym uczestniczyły i składa wyrazy ubolewania. Równocześnie Rada zwraca się do Prezesa IPN o podjęcie działań zmierzających do ograniczenia konsekwencji zaistniałego stanu rzeczy.